

Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby

1 juli 2017

Kära systrar och bröder,

Till sommarens lata dagar hör för undertecknad några fasta ritualer: en stor kopp kaffe på farstubron i soluppgången i tacksamhet över en ny dag ("Morgonrodnaden skall väcka mig till lovsång med sin glans"¹); en stunds makligt strosande i örtagården, om inte annat för dofternas skull; inspektion av bisamhällena (varannan dag) där ungbina just nu är oupphörligt sysselsatta från morgon till kväll; en timmes siesta i hängmattan efter lunch; vattning av basilikaodlingarna i växthuset; kvällste på bulgarisk mynta och vinruta med nyslungad honung och en lavendelskorpa.

Just nu har lavendelns blålila knoppar slagit ut och får en doft av Provence att sprida sig i trädgården. Det är inte bara bina som dras till de himmelsblå kryddbuskarna. Innan de går i blom är det dags att skörda lavendelblomman för den som vill baka lavendelskorpor. Här är ett av de recept jag tagit emot och gärna traderar vidare:

Ta två nävar sötmandel, mal en tredjedel fint och hacka resten grovt, blanda sedan mandeln med ett par ägg, en rejäl näve hackade lavendelblommor, en nypa salt och en deciliter honung (gärna nyslungad). Rör ihop med 5-6 deciliter mjöl och en tesked bakpulver. Hälften av mjölet blandas med ca 100 gram mörk choklad, gärna ekologisk, som hackas och blandas i degen allra sist. Rulla ut i längder på plåt och pensla med äggvita. Grädda i 180 grader ungefär 15-20 minuter. Skär längderna i snittar när de kommit ur ugnen och torka dem sedan i 100 grader under en dryg halvtimme.

Dessa ljuvliga blåprickiga skorpor blir snart outhärliga favoriter till kvällsteet!

***

Och läsningen under sommaren? Många har säkert lagt märke till att i vårt lektionarium återkommer varje sommar, i regel från slutet av juni och under större delen av juli, en serie läsningar ur Apostlagärningarna. Det är en logisk följd av att vi nyligen firat pingst och därpå vandrat genom apostlafastan. Denna bibelbok, kyrkohistoriens första volym, vittar om hur kyrkan, grundad på apostlarnas tro, är en pågående pingst. Eftersom gudstjänsterna av naturliga skäl blir färre under sommaren – bortsett från den söndagliga mässan som vi firar för att förbli kristna (Aidan Cavanaugh: *Vi firar inte mässan för att vi är kristna. Vi är kristna för att vi firar mässan.*) – är det lätt hänt att även sommarläsningen ur Apostlagärningarna inte blir så frekvent. I år har jag därför tänkt att under juli månads söndagar hålla en serie på fem predikningar ur Apostlagärningarna i mässan i Bjärka-Säby. Vi följer givetvis de olika söndagarnas firningsämnen, men tar oss friheten att byta ut episteltexten varje söndag mot en läsning ur Apostlagärningarna, men inte helt utan anknytning till ämnet och de övriga läsningarna.

---

¹ Ur hymnen i Laudes den 1 juli.

Jag uppmuntrar därför gärna till att låta Apostlagärningarna vara en del av sommarlektyren. Enbart som litteratur betraktad är det underhållande läsning: rytmen och drivet prosan, de levande personporträtten, den tacksamma dramaturgin, författarens geografiska och historiska kunskaper; skildringen av tron som "Vägen"; den tydliga kronologiska linjen. Inte minst det senare gör denna bok betydligt enklare att läsa än en annan bibelbok som jag just nu ägnar åtskillig tid: profeten Jeremia, vars bok har beskrivits som ett redaktionellt kaos. Jag kan förstå varför. Men Jeremia är inte historiker, så som Lukas, utan skriver som profet. Och i en profetbok som den som bär Jeremias namn, kan det visa sig att avsaknaden av symmetri i själva verket är hoppfull: läsaren ska inte förledas tro att det finns enkla, entydiga svar på svåra frågor. I synnerhet när det kommer till frågorna om förlust och ofattbart lidande låter den oss förstå att svaren måste sökas inom ett brett register där det ena kan tyckas motsäga det andra.

"Varför?" är den fråga de flesta av oss ställer i mötet med det oönskade och svårbegripliga i tillvaron. I predikoserien ur Apostlagärningarna under juli månad ska vi framför allt uppehålla oss vid en av de apostlar som vi firade den 29 juni – Saulus från Tarsus eller Paulus – och därmed ta vår början i det nionde kapitlet med berättelsen om den omvälvande ljusvisionen utanför Damaskus. När Paulus drabbas av ljusskenet från den Uppståndne, så starkt att det fick solen att blekna – det skedde "mitt på dagen"² – svartnade det för ögonen i dubbel bemärkelse. All tidigare "gudskunskap" slogs ut. Ett kompakt mörker omgav honom med förtvivlan och förvirring. Han som behärskat skrifterna vet inte längre vad han skall tro om Gud. *Vem är du, Herre?*³ utbrister han i sin rådvillhet.

Den tro vars första fråga alltid är *Varför?* har ofta svårt att komma vidare i sitt sökande. Paulus första fråga när han slås till marken är *Vem?* Tron är inte en förklaring på livets gåtor och tillvarons absurditeter. Den är mötet med den Ende som kan förklara livet. Därför talar Bibeln om tron som ett nytt seende. Vi tror därför att "vi har skådat", säger Johannes.⁴ Vad har vi skådat? Det Oskapade ljuset, Jesus Kristus. Han är "det sanna ljuset, som ger alla människor ljus."⁵ Men när det ljuset faller in i människans liv uppstår en akut kris. Hon blir bländad.

***

Det finns i biblisk tro en spänning mellan Guds *frihet* och Guds *tillgänglighet*. Mose hade med emfas framhållit att Gud inte lät sig ses, något som bekräftas av de skrivande profeterna: "Du är sannerligen en dold gud."⁶ Trons väg i våra liv är inte en väg från en typ av gud till en annan, kommenterar Martin Buber. "Det är en väg från den Gud som döljer sig till Honom som uppenbarar sig." Om vi känner Gud är det för att han har gjort sig känd för oss, så som han gjorde för Paulus. Det möte som väcker tron till liv avskaffar inte osäkerheten och gör världen mer förutsägbar, men skänker beredskap att leva i öppenhet och förundran inför det okända och oväntade. Om Gud väljer att dölja sig går inte tron upp i rök.

---

² Apg 22:6; 26:13.

³ Apg 9:5.

⁴ 1 Joh 1:2

⁵ Joh 1:9

⁶ Jes 45:15.

Guds frihet att dölja sig och avslöja sig är central i judisk tro, och får i den tidiga kyrkan sin förlängning när den apofatiska teologin utformas som ett skydd mot trivialiseringen av det heliga och frestelsen att eliminera all osäkerhet. Önskan att förstå och förfoga över det gudomliga speglas i den deskriptiva förkunnelsen och sången: Gud ska till varje pris beskrivas! Men mysteriet låter sig inte läggas beslag på och begagnas. Gud är inte en tillgång, men någon vi tillhör. Därför kan vi inte heller göra anspråk på den kunskap som tillhör Gud ensam. Kunskapens träd i Första Moseboken är ett försök att penetrera mysteriet, ytterst att förfoga över Gud. I kristen tro har Gud blivit "tillgänglig" på ett unikt sätt genom Jesus av Nasaret, men även Kristus står fri gentemot alla som vill få honom på plats. Han gäcker inte bara dem som vill muta in honom i entydiga kategorier eller se honom som en resurs i den egna verksamheten, utan också dem som vill ta hans liv: "Ingen har tagit det ifrån mig, jag ger det av fri vilja. Jag har rätt att ge det, och jag har rätt att få det tillbaka."⁷

Gud kan både ses *och* inte ses. Han ger sig förbehållslöst åt människan, men är alltid fri att dra sig undan. Denna spänning kom i den kristna kyrkan under 1300-talet att formuleras i ett teologiskt schema: distinktionen mellan Guds *väsen* och Guds *energier*. Bakgrunden var kritik från vissa teologer mot munkar som vittnade om djupt personliga erfarenheter av Guds närvaro i bönen. Det väckte frågan om vad det är vi upplever i bönens värld, både för att bevara öppenheten och för att avgränsa mot svärmeri. Man sa: till sitt väsen är Gud otillgänglig, men genom sina energier ger han sig till känna. Med andra ord, Gud är okänd och på samma gång välkänd, bortom allt skapat och samtidigt närvarande i allt skapat, immanent och transcendent. Denna distinktion, vars främsta arkitekt i kyrkan är den grekiske munken och teologen Gregorios av Palamas, handlar om långt mer än filosofiska hårklyverier. Den sätter ord på möjligheten att verkligen känna Gud, på samma gång som den framhåller Guds suveräna frihet: människan kan aldrig förfoga över Gud. Den Högste kan när han vill och hur han vill uppenbara sig – och dölja sig.

I det mörker där Saulus från Tarsos berövas sin tro, föds trons sanna ljus i hans själ. Därför vittnar han senare: "Ty Gud som sade: 'Ljus skall lysa ur mörkret', har lyst upp mitt hjärta för att kunskapen om Guds härlighet som strålar från Kristi ansikte skall sprida sitt ljus."⁸ Ljuset drabbar honom – och allt blir mörkt. Ur detta mörker föds ett ljus i hans inre värld – ett verk av den Ande som är "ljusare än ljus". Den helige Ande, som tagit sin boning i människan, låter nu sina energier stråla ut från henne – med samma härlighet som strålar från Kristi ansikte!

Och vad är tecknet på att ljuset gått upp i våra hjärtan? Vi börjar se på världen med nya ögon, så som Gud ser den, med oändlig ömhet. Det ljus som skingrade mörkret inom oss, upplyser vårt inre till att se Guds skönhet i varje människa. Vilket mirakel skulle kunna vara större? Varje gång det sker vet vi att en Andens gåva har blivit oss given. Ingen behöver övertyga oss om vår oförmåga att älska människorna så som Gud älskar. Vi känner det nu som att vi är en del, inte bara av Gud, utan av alla människor. Som om hela mänskligheten är en kropp – vår egen kropp.

***

---

⁷ Joh 10:18.

⁸ 2 Kor 4:6

Allt fler upptäcker just nu Antoniosgården, Ekumeniska Kommunitetens "utpost" på Kållandsö i Vänern. Två dagliga tideböner och onsdagsmessa firas i huvudbyggnadens kapell. Inom kort tas första spadtaget för den "klosterkyrka" som är planerad att byggas på gården, ett trosprojekt som behöver vårt stöd och våra förböner ("Om inte Herren bygger huset är byggarnas möda förgäves"⁹). I ikonverkstaden är föreståndaren, Robin Johansson – porträtterad på ett uppslag i senaste numret av Sändaren – i fullt arbete för att kunna möta den växande efterfrågan på ikoner från både kyrkor och privatpersoner. Åtskilliga av kommunitetens medlemmar och vänner lägger ned ett betydande arbete på gården, och gemenskapen med stiftets präster och pastorer som regelbundet besöker Antoniosgården och deltar i gudstjänsterna bidrar till att göra den till en i genuin mening ekumenisk miljö.

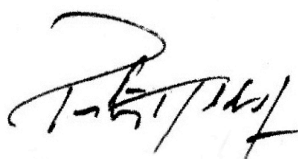
Under årets sommar – närmare bestämt onsdagen den 12 juli – firas för första gången ökenmässan på Antoniosgården. För den som vill göra en utflykt, besöka gården och delta i den koptiskinspirerade liturgin, finns möjlighet till övernattning i det vandrarhem som drivs i Lidköping av två av vår kommunitets medlemmar, Kerstin och Elis Gustafsson (www.lidkopingsvandrarhem.com).

***

Det är nu bara en dryg månad till vårt sommarmöte med generalkapitel, en milstolpe i Ekumeniska Kommunitetens korta historia. Med tillförsökt ser jag fram emot att få lämna över uppdraget som preses till Jonas Eveborn, och som kommunitetens medlemmar genom brev fått kännedom om, kommer vi även att välkomna en ny visitorator. Biskop Biörn Fjärstedt lät oss redan för ett år sedan förstå att han känner att tiden är mogen att lämna över uppdraget till en efterträdare. Vi gläds över kontinuitet i form av episkopal visitation genom att biskop Esbjörn Hagberg meddelat att han ställer sig till förfogande som visitorator. Biskop Esbjörn kommer att gästa oss i slutet av generalkapitlet och deltar i den avslutande festmässan tillsammans med biskop Biörn och vår andre visitorator, pastor Lennart Thörn.

För er som under sommaren vill ha något stimulerande att lyssna finns samtliga föreläsningar från Johannesakademins seminarium på Annandag pingst tillgängliga på akademins hemsida från den 10 juli. Börja gärna med Samuel Rubensons inledande föredrag – som delvis tangerar hans artikel i senaste numret av Pilgrim – och som går att lyssna på redan nu (se fastebloggen den 28 juni). Här finns gott om stoff till både eftertanke, självprövning och livfulla samtal! Inget är viktigare än att samtalet får leva. Att olika perspektiv bryts mot varandra är aldrig hotfullt, snarare nödvändigt och välgörande. Kyrkan är *en*, men hennes mångfald är lika stor som hennes katolicitet. Och som ekumenisk kommunitet förblir en av våra stora utmaningar att leva sida vid sida även om vi ibland har olika synsätt även i en och annan teologisk fråga. Hur ska man till exempel se på kyrkan och sin kyrkotillhörighet? Och på förhållandet mellan kommuniteter och församlingar? Jag återkommer till det i nästa månadsbrev, mitt sista.

Er medvandrare på Vägen,

---

⁹ Ps 127:1 (Laudes den 1 juli).